

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: Emil J. Söderman
 Härad: BJÄRE Adress: Svenstorp Hof
 Socken: V. A. KARUP Berättat av: Palus Nilsson
 Uppteckningsår: 1909 Född år 1858 i V. A. KARUP

Uppteckningen rör	
Snapphanesägen.	1.
Avrättning	2.
Hur brännvinet befrämjar arbete.	8.
Gångångare som manas bort av präst	10.
Före kyrktagningen	13
Före dopet	13
Nykalvad ko	14
Mot maran	14.
Lykteman. rullar ragn bakåt	15.

Landskap: *Skåne* Socken: *Västra Karup*
Fullständigt namn: *Paulus Nilsson*
Född den *17 januari* år *1850* på *Vegast*
i *Västra Karups, Skåne* (gård eller by)
Yrke: *långbrukare* (socken och landskap) Bisyssla: *—*
Bosatt å följande platser: i *Västra Karup* (socken, landskap, tid)

Bor nu: *Vegast nr. Ramsjöstrand*
Faderns namn: *Emanuel Edele Nilsson* (gård eller by jämte postadress) född: *25 mars 1807*
Moderns namn: *Beugla Nilsson född Pål-dottir* född: *8 dec. 1811*
Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) mödernet?
Närmare upplysningar om släkten: farfadern: *"Sudare" Nils (sjökapten)*
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)
morfadern: *Pål Jönsson (långbr.)* modern: *Anna Jönsson*

Sagesmannens barndom: *arb. vid hruvets jordbruk: - Johanna, Stina, Thilda*
(el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon) *Lucia, Nils, Peter*
skolgång: *pastoralskola*

Läsning: *mest religiös lit.*

Engelholms Tidning
(böcker, tidningar m. m.)

Resor: _____

Har sagesmannen sina hägkomster efter vissa personer? Vilka? *Guppjunt*
(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet: _____

Förtroendeuppdrag: _____

Övriga upplysningar: _____

Död den _____

(år och dag)

Dessa uppgifter ha insänts av:

Ant. av

Emil Loderman

Emil Loderman

(namn och fullständig adress)

Svenstorp Skof

år

ACC. NR. 2312.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Emil Therman

Härad: Bjäre

Adress: Vinslöfs Höf

Socken: Västra Karup

Berättat av: Paulus Nilsson

Uppteckningsår: 1929

Född år: 1858 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

(15 sidor)

Innehåll:Snapphane.Säger.

Storättning.

Barnvård be-
fordra och be-
fordra och be-
fordra och be-Sengångare
ö präster.Före kyrktag-
ning.

Före dopet.

Nykterhet no.

Mått malar.

Luftrumman
förhållanden stjärn

Uppteckningen rör

En en bondgård i Småryd, Västra Karup. Kommer
en gång under Snapphanefjäderna en höf kvapp
kanar sånd stego in i ryggåstugan, där de kankade
sig och krängde på stort massivt bord sånd kengårde
framme. Bygdens leender, som erhöles vetskaf
där om, möttes på en beständ plats sånd tagade
darifrån i samlad trupp till närmsta bondgård, där de
överrumplade Snapphanarna inne i stugan, lyfte
på en gång det tunga matbordet högt upp, sånd kasta-
de det över dess med väldig kraft, och de av de, som inte
hållades därav, nedgjordes till sist man.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 2312

Landskap Skåne Upptecknat Emil Söderman
 Härad: Bjäre Adress Stenstorp Hof
 Socken: Västra Karup Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1849 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Uppteckningen rör

Avrättning

Anna så sent som på 1820-30 talet förkommo
 avrättningar inom Bjäre härad. På Lyngbyhed
 i närheten av Kanarp fanns en avrättningsplats
 och till varje avrättning, som förkom där kall-
 lades en man från varje gård inom häradet för att
 leda spetsgård, d. v. s. alla, som kallats dit
 uppeställdes i en flerdubbel ring omkring och
 vorden bl. a. för att hindra den dödsdömda från
 att fly. Denne fördes inom spetsgården försedd
 med handklovar, som voro förutade genom

Skriv endast på denna sida!

en stång, men väl i rikomna inom denna stogs han
 klöarna av honom. Det berättas också av de gam-
 le, att syftet med spetsgården även var detta, att
 åsynen av avrättningen skulle bli ett varnande
 exempel för alla dem, som sågo densamma.
 Men det förutgås också, att somliga dödsdömda
 blevo stolta och övermodiga, att så många män-
 niskor från hela lärodet blevo vidtne till deras
 död, — och slutligen avskaffades bruket med
 spetsgård vid avrättningar.

Enne brottslingar, "Givon" och Grevstius —
 den sistnämnde en förfallen husemansson — hade
 mördat ett aldrig par för att komma åt deras
 pennningar, och de blevo dömda till avrättning.
 Den ene av dess, "Givon" hade en älskarinna, som
 var den behjälplig vid dödets utförande.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

2312

II
Hon var förut bekant med de två gamla och knä-
Rade prästen och Kvällen i deras hem såndt lätade,
att hon ville låna hus över natten. Hustrun steg
upp och öppnade dörren för den förmant "hus-
villan" - medan mannaen låg kvar i sängen med
en öga vid sidan - inbrottsdjur var fanns det man-
ligen gott om på den tiden. Genom sin list hade
"Hivens" älskarinna puellertid endast velat
bereda inträdet åt de båda mordarna, som också
omedelbart kom in i stugan, där de utförde sin
mörka gärning såndt stul de mordades pengar.
- Därför utgjorde strål vid Hjörmars kyrka.
Följande dag gick de båda brottslingarna på en
närbelägen gård och upplade en gärdsgård. Där
man och fjärdingsman uppträdde då helt oför-
modat inför de misstänkta onämnarna

Som ännu voro något blodiga efter den föregående
dagens ogärning. Tåusmannen frågade dem
då skarpt: "Varför ä' ni så blodiga?" De svarade
då: "Vi ha' slutat oss av kornen." Skarpt miss-
stänkte för mordet, blev de omelldt omedelbart
håklade, och inom kort följde rannsaking och dom.
De anklagade, som inte förmådde försvara sig
blevo dömda till avrättning på ovanstående av-
rättningsplats. Då Grevelius fördes fram till
och avollen var han mycket ängslig. Efter honom
kom "Skivan", som självpsteg fram till stupsstocken,
sagde om ögonen för sig kunde läsa slutligen en
psalms vers: Minna Kläder Klädes av - Minn
synd, o Gud, begravn I Kristi sidossar - Så skall
min Skropelighet - Bli vård i härlighet - När
jag ar jord uppstår. - Därefter böjde han sitt
huvud ner på stupsstocken, och på fötterna, lila,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.
2312

V

Ändade hans brottliga levnad. — En fruktig
syn vid dylika tillfällen var å se gamla "Klo-
Ragummor" skynda fram till stupstolken
för att erhålla något blod från den avrättade,
vilket sedan användes vid kotande av
vissa sjukdomar.

Den siste dödsdömda brottsling, som avrättades
på Singsby avrättningsplats, var en man, som
 kallades Paloda Kroon från Sögdarf. Hans
hustru hade dödt och efterlämnat tre unga barn.
Emellertid kom han efter någon tid att kalla sig
till en elak och otäck Prinna. Ett intimt förhål-
lande uppstod mellan dessa två, och på blev det
tal om äktenskap, men då förklarade den elaka
Prinnan, att hon inte ville gifta sig med honom
och han inte först ville röja sina barn ur vägen,
och man sen låt skulldiga följa sig till detta

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

2312

VI

hemska brott. Han lärade koras till döds fram-
för en starkt upphettad spösk, så att lyckades till
en tid döja sin brott. Barmen blevo besjunda,
men snart uppstodo misstankar att inte ant-
stod rätt till. De blevo uppstagna ur gravnen,
och vid förtagna undersökning kom faderns
brottliga gärning i dagen, och även han blev
dömd till avrättning på Tyngby avrättnings-
plats. —

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

2312

ACC. NR.

Landskap: *Skåne*Härad: *Pjärr*Socken: *Västra Karup*Uppteckningsår: *1928*Upptecknat av *Emil Bodruan*Adress: *Svenstorp Skof*Berättat av *Paulus Nilsson*Född år *1850* i *Västra Karup*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.2312

Uppteckningen rör

En stormig novemberdag på 1870-talet strandade
under pågående timmer i Kollastad en gäst på väg
vid Kullbäckstorpas strand (Grefvie) på en klippa,
kallad "Kullbäckstorpas benen", där blev vrak.
Något senare hölls auktion på vraket jämte lasten,
som också köptes av en bolag. Tarsikt att lossa lasten
lät bolaget bygga en föråm högt uppe på land vid
"Hjorta Pers" gård något öster om Grefvie kyrka. Där på
men var färdigbyggd skulle man på pallar för
den när till strandningsplatsen. Detta blev en
erygd och hållmotsprovaende arbete, som tarrade

Har bränn-
vinet be-
främjar
arbete.

Skriv endast på denna sida!

II. uppmuntran. Du berättas också, hurusom
kolagsintressenterna stände på Bråuvins Ragg
en skytte vidan för präman, med Skiderritten,
med en förklaring till de arbetande, att när de nåd-
de ~~den~~ präman till den, skulle de få smaka på dess
innehåll. Innehållet i Raggan var lockande, och
därför för uppmuntran lyckades. Man fortsatte
sندن för undan för präman såll, tills man nåd-
de stranden och fick björnsall präman.
Kort därefter inträffade en allertid storm, och
präman slops sönder. —————

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

2312

ACC. NR.

Landskap: Skåne Upptecknat av Emil G. G. G. G.
 Härad: Bjäre Adress: Svenstorp, Skof
 Socken: Västra Karup Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929^{2/1} Född år 1850 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

2312

Uppteckningen rör

Gengångare
som man
bort av präst.

I en gård i Lilla-Bästad (Bjäre h.) bodde en gång
 en gammal onan, vilken ägde en dotter, som var
 mycket hård och elak mot sin far. De berättas
 bl. a., att hon kastade brott till honom i pl. f. att
 tjuda honom det. Gubben, som var kall, dog och
 var begravd. Begravningsdagens afton
 sågo emellertid begravning gästerna i skym-
 ningen se gräkladd, hallande utom komma gå-
 ende över gårdsplanen — och vad värre var,
 man igenkände i honom den fide och upps
 begravd. Någon tid efter begravningen

Skriv endast på denna sida!

började det där till bli 'eroligt' ute i ladugården,
 där hökenippen av osynliga händer om hvil-
 larna kastades ner från "rännan". Men inte
 nog därmed, och afstrarna såg man en par stora
 ögon från ryggvästugans övre dörrpost stir-
 ra ner på husfolket. Då detta allt blev sist
 blev alltid, så de man leud efter två präster,
 som skulle söka besvärja "varslet". I skym-
 ningen begåvo de sig in i ladugården, och det
 dröjde inte länge, förrän de som vanligt börja-
 de bli 'eroligt' därinne, och hölemtar kastades
 åter ner från "rännan". De ena av prästerna
 blev på besvärjad farar, och han gick ut på går-
 den med leibeln under armen, med en annan
 re, som var modigare, stannade kvar därinne.
 Efter en halvtimme kom även den andra på gården,
 men han ville aldrig, vare sig då eller senare,
 tala om. hvad han sått och upplevat inne

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

//.

2312

III.

i ladugården - men att det varit något hemskt
därmed var man övertygad. Närsten synes
emellertid ha lyckats besvärja det onda,
ty efter den dagen, berättas det, blev det
lugnt på gården.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

2312

ACC. NR.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Bodman
 Härad: Bjäre Adress: Svensborgs Höf
 Socken: Västra Karup Berättat av: Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år: 1849 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

2312

Uppteckningen rör

Skansen borde inte "ligga när" sin hustru
 före hennes "Kyrtagnung", ty då skulle han
 komma att "gå igen" efter döden.

Före kyrk-
tagningen

Om man barnen blev döpta, skulle man
 gärna vilja vara kall i det rum, där barnet
 låg, tills det blev "Kristnat", ty ejist kunde
 barnet bli "levtbytt" - stundom av troll,
 så att man kunde få en trollunge i st. f.
 det egna barnet.

Före dopet

ACC. NR.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil G. Ödman
 Härad: Bjäre Adress: Svenstorp Skof
 Socken: Västra Karup Berättat av: Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1849 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.

2312

Uppteckningen rör

När nu Ro hade Kalvat och man första gången
 därefter ledde honom ut ur ladugården, skulle
 man först lägga en stället omedelbart utan
 för ladugårdens dörrar, på att inte någon skulle
 kunna tyvsnjölka. Men om ej det gör något
 out vid hunden. - Man tänkte därvid även på
 tvålsten.

Nykalvad
Ko.

Man kunde hänga en död skata bakom
 och över varje häst inne i stallen för att därmed
 skydda mot maran.

Mot maran

ACC. NR. 2312

Landskap: Skåne Upptecknat af Emil J. J. J. J. J.
 Härad: Bjäre Adress: Tvenstads kloster
 Socken: Västra Karup Berättat af Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1849 i Västra Karup

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

2312

Uppteckningen rör

Det hände en gång, att en bonde varit kända till Engeströmmen
 och varit stadd på hemvägen. När han stod på kvällen skulle
 färdas över en flod, som ledde över en flod, märkte han
 till sin häpnad, huru som djulen pullade och pullade långt
 längs och hastarna berörde sig, men även för den gick
 rörelsen långt, på att man en, som ej kunde förstå
 orsaken därtill, ej kom vidare framåt. Efter en stund
 gick han emellertid ut på floden fram till på en lilla
 se en "lyktoman", som på sin egen försvann ur hans åsyn.
 Efter därefter kunde man en gå vidare och kom lyckligt
 hem. — Första- och Söndagsbarn kunde de "få det",
 som inte andra

Skriv endast på denna sida!

Lyktoman
heller vägr
bakåt.